

ประโยค ป.ธ. ๓

สัมพันธ์ไทย

สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๗

ธมฺมกถิกโก ภนฺเต มา เอวํ กโรธ มา เอวํ กโรธาติ วตฺวา
 ติญฺจาวุโสติ วุตฺเต นีวตฺติ ฯ โส ปฺนทิวเส ฐรคามํ ปวิญฺโจ มนุสฺเสหิ
 ภนฺเต ภทฺนตา กุหิณฺติ วุตฺเต อาวุโส มา ปุจฺจถ ตุมฺหากํ กุลุปกา หิยฺโย
 กลหํ กตฺวา นิกฺขมึสฺสุ อหํ ยาจนฺโตปิ นีวตฺเตตฺตํ นาสกฺขินฺติ อาห ฯ เตสุ
 พาลา ตณฺเฑหิ อเหสฺสุ ปณฺชิตฺตา ปน อมฺเหหิ เอตฺตกํ กาลํ ภทฺนตานิ กิณฺจ
 ชาติตํ นาม น ทิญฺจปฺพุพฺพํ เตสํ ภยํ อุปฺปชฺชมานํ อิมํ นิสฺสาย อุปฺปนฺนํ ภวิส
 สตีติ โทมนสฺสปฺปตฺตา อเหสฺสุ ฯ เตปิ เถรา คตฺตฺจฺจเน จิตฺตฺสขํ นาม น
 ลภึสฺสุ ฯ มหาเถโร จินฺเตสิ อโห นวกฺสฺส ภิกฺขุโน ภาริยํ กมฺมํ กตฺนฺติ ฯ
 อิตโรปิ จินฺเตสิ อโห มหาเถรสฺส ภาริยํ กมฺมํ กตฺนฺติ ฯ เตสํ เนว
 สขุฌาโย น มนฺสิกาโร อโหสิ ฯ เต วสฺสสฺตจฺเจยน ปุจฺฉิมทิสาย เอกํ
 วิหารํ อคมํสฺสุ ฯ เตสํ เอกเมว เสนาสนํ ปาปุณฺนิ ฯ มหาเถเร ปวิสิตฺวา
 มลฺยเก นิสินฺเน อิตโรปิ ปาวิสิ ฯ มหาเถโร ตํ ทิสฺวาว สลฺยชานิตฺวา อสฺสุนิ
 สนฺธาเรตฺตํ นาสกฺขิ ฯ อิตโรปิ มหาเถรํ สลฺยชานิตฺวา อสฺสุปฺปณฺเฑหิ เนตฺเตหิ
 กเถมิ นุ โข มา กเถมิตฺติ จินฺเตตฺวา น ตํ สทฺทฺเชยฺยรูปฺนฺติ เถรํ วนฺทิตฺวา อาห
 ภนฺเต อหํ เอตฺตกํ กาลํ ตุมฺหากํ ปตฺตจิวริํ คเหตฺวา วิจริํ อปี นุ เม
 กายทวาราทิสฺสุ ตุมฺเหหิ กิณฺจ อสารูปฺปํ ทิญฺจปฺพุพฺพนฺติ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓

สัมพันธไทย

ชมมกลโก สยกตฺตา ใน นีวตฺติ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก “ภนฺเต อาลปน ตุมฺहे สยกตฺตา ใน กโรธ มาศัพฺท์ ปฏฺิเสธ ใน กโรธ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก เอวํ กิริยาวิเสสน ใน กโรธ, ตุมฺहे สยกตฺตา ใน กโรธ มาศัพฺท์ ปฏฺิเสธ ใน กโรธ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก เอวํ กิริยาวิเสสน ใน กโรธ อิติ ศัพฺท์ อาการ ใน วตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน นีวตฺติ “อาวฺโส อาลปน ตฺวํ สยกตฺตา ใน ตฺิฏฺฐ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก อิติ ศัพฺท์ สรฺูป ใน วจนฺ ๆ ลกฺขณฺ ใน วุตฺเตเถเรหิ อนภิตกตฺตา ใน วุตฺเต ๆ ลกฺขณกิริยา (เตหิ กัตฺติ ทฺวิหิ กัตฺติ วิเสสน ของ เถเรหิ) ๑

โส วิเสสน ของ ชมมกลโก ๆ สยกตฺตา ใน อาท ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ปุณฺทิวเส กาลสฺตฺตฺมี ใน ปวิฏฺุโจ รุรคามํ สมฺปาปฺณิยกมฺม ใน ปวิฏฺุโจ ๆ วิเสสน ของ ชมมกลโก วจนฺ ลกฺขณฺ ใน วุตฺเต มนฺุสฺเสหิ อนภิตกตฺตา ใน วุตฺเต ๆ ลกฺขณกิริยา “ภนฺเต อาลปน ภทฺนฺตา สยกตฺตา คตา ๆ กิตบท กตฺตฺวาจก กุหิ อารฺา (หรือ กุหิ วิเสสน ของ จานฺ ๆ อารฺา) ใน คตา อิติ ศัพฺท์ สรฺูป ใน วจนฺ “อาวฺโส อาลปน ตุมฺहे สยกตฺตา ใน ปุจฺจณฺ มาศัพฺท์ ปฏฺิเสธ ใน ปุจฺจณฺ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก, เถรา สยกตฺตา ใน นิกฺขมึสฺสุ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ตุมฺหากํ สามึสมฺพนฺุช ใน กุลฺุปกา ๆ วิเสสน ของ เถรา ° หิยโย กาลสฺตฺตฺมี ใน นิกฺขมึสฺสุ กลหํ อวฺุตฺตกมฺม ใน กตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน นิกฺขมึสฺสุ, อหํ สยกตฺตา ใน อสฺกฺขี น ศัพฺท์ ปฏฺิเสธ ใน อสฺกฺขี ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ยางนฺุโต อพฺภนฺุตรกิริยา ของ อหํ ปี ศัพฺท์ อเปกฺขตฺถ เข้ากับ ยางนฺุโต นีวตฺเตตฺตุ ตุมฺตฺถสมฺปทาน ใน อสฺกฺขี อิติ ศัพฺท์ อาการ ใน อาท ๑

° จะสัมพันธ “กุลุปกา” เป็นประธานก็ได้

มนุสสา สยกตฺตา ใน อเหตุํ ๑ อาชฺยตบฺท กตฺตฺวาจก เตสุ วิเสสน
 ของ มนุสเสสุ ๑ นิทฺธารณ ใน พาลา มนุสสา ๑ นิทฺธารณียพาลา วิเสสน
 ของ มนุสสา^๒ คุณฺหิ วิกตฺกตฺตา ใน อเหตุํ, ปน ศัพฺทํ ปกฺขนฺตรโชตก
 ปณฺชิตา วิเสสน ของ มนุสสา^๓ ๑ สยกตฺตา ใน อเหตุํ ๑ อาชฺยตบฺท
 กตฺตฺวาจก “ขลิตํ สยกตฺตา ใน โหติ ๑ อาชฺยตบฺท กตฺตฺวาจก อมฺเหหิ อน
 ภิตกตฺตา ใน ทิฏฺฐ-เอตฺตํ วิเสสน ของ กาลํ ๑ อจฺจนฺตสํโยค ใน ทิฏฺฐ-
 ภทฺนฺตานํ ภาวาทิสมฺปนฺน ใน ขลิตํ กิณฺณ วิเสสน ของ ขลิตํ นาม ศัพฺทํ
 สลฺลาโชตก เข้ากับ ขลิตํ นาม ศัพฺทํ ปฏฺิเสชนฺตล (หรือ ปฏฺิเสช ใน โหติ),
 ภยํ สยกตฺตา ใน ภวิสฺสตี ๑ อาชฺยตบฺท กตฺตฺวาจก เตสํ วิเสสน ของ ภทฺนฺตานํ ๑
 สมฺปทาน ใน อุปฺปชฺชมานํ ๑ อพฺภนฺตรกิริยา ของ ภยํ อิมํ วิเสสน ของ
 ธรรมกถิโก ๑ อวฺตุตกมฺม ใน นิสฺสาย ๑ เหตุ^๔ ใน อุปฺปนฺนํ ๑ วิกตฺกตฺตา
 ใน ภวิสฺสตี อิติ ศัพฺทํ อาการ ใน จินฺเตตฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อเหตุํ
 โทมนฺสสฺสปฺตฺตา วิกตฺกตฺตา ใน อเหตุํ ๑

เต วิเสสน ของ เถรา ๑ สยกตฺตา ใน ลภิสฺสู น ศัพฺทํ ปฏฺิเสช ใน
 ลภิสฺสู ๑ อาชฺยตบฺท กตฺตฺวาจก ปิ ศัพฺทํ อเปกฺขตฺล เข้ากับ เตคตฺถจฺจน อาธาร
 ใน ลภิสฺสู จิตฺตฺสฺขํ อวฺตุตกมฺม ใน ลภิสฺสู นาม ศัพฺทํ สลฺลาโชตก เข้ากับ
 จิตฺตฺสฺขํ ๑

มหาเถโร สยกตฺตา ใน จินฺเตติ ๑ อาชฺยตบฺท กตฺตฺวาจก “อโห ศัพฺทํ
 สํเวคตฺล กมฺมํ วฺตุตกมฺม ใน กตํ ภิกฺขุโน ฉญฺจฺอณภิตกตฺตา ใน กตํ ๑
 กิตบฺท กมฺมวาทก นวกสฺส วิเสสน ของ ภิกฺขุโน ภาริยํ วิเสสน ของ กมฺมํ
 อิติ ศัพฺทํ อาการ ใน จินฺเตติ ๑

อิตโร วิเสสน ของ อนฺุเถโร ๑ สยกตฺตา ใน จินฺเตติ ๑ อาชฺยตบฺท
 กตฺตฺวาจก ปิ ศัพฺทํ อเปกฺขตฺล เข้ากับ อิตโร “อโห ศัพฺทํ สํเวคตฺล กมฺมํวฺตุตกมฺม

^๒ จะสัมพันธ “พาลา” เป็นประธานก็ได้

^๓ จะสัมพันธ “ปณฺชิตา” เป็นประธานก็ได้

^๔ สัมพันธว่า “นิสฺสาย ปุพฺพกาลกิริยา ใน อุปฺปนฺนํ” ก็ได้

ใน กตัม มหาเถรสูตร ฌฏฐิอนภินิตกตตดา ใน กตัม ๆ กิตตบท กมมวจาก ภาริย วิเสสน ของ กมมัม อิติ ศัพท อาการ ใน จินุเตสิ ฯ

สขุมาโย สยกตตดา ใน อโหสิ น ศัพท ปฏฐิเสธ^๕ ใน อโหสิ ฯ อาขยาตบท กตตวจาก เตส วิเสสน ของ เถรานัน ๆ สมปทาน ใน อโหสิ เอว ศัพท อวธารณ เข้ากับ น, มนสิกาโร สยกตตดา ใน อโหสิ น ศัพท ปฏฐิเสธ^๖ ใน อโหสิ ฯ อาขยาตบท กตตวจาก (เตส วิเสสน ของ เถรานัน ๆ สมปทาน ใน อโหสิ) ฯ

เต วิเสสน ของ เถรา ๆ สยกตตดา ใน อคมัมสุ ฯ อาขยาตบท กตตวจาก วสุตสตจจนเณ ตติยาวิเสสน ใน อคมัมสุ ปจฉิมทิสาย ภินุนาธาร ใน วิหาร^๗ เอกัม วิเสสน ของ วิหาร ฯ สมปฐนิยกมม ใน อคมัมสุ ฯ

เสนาสนัม สยกตตดา ใน ปาปฐนิ ฯ อาขยาตบท กตตวจาก เตส วิเสสน ของ เถรานัน ๆ สมปทาน ใน ปาปฐนิ เอกัม วิเสสน ของ เสนาสนัม เอว ศัพท อวธารณ เข้ากับ เอกัม ฯ

อนุเถโร สยกตตดา ใน ปาวิสิติ ฯ อาขยาตบท กตตวจาก มหาเถเร ลกขณ ใน นิสินเณ ฯ ลกขณกิริยา ปวิสิตวา ปุพพกาลกิริยา ใน นิสินเณ มจจเก อุปสิเลสิการาร ใน นิสินเณ อิตโร วิเสสน ของ อนุเถโร ปี ศัพท อเปกขตถ เข้ากับ อิตโร ฯ

มหาเถโร สยกตตดา ใน อสกุจชิ น ศัพท ปฏฐิเสธ ใน อสกุจชิ ฯ อาขยาตบท กตตวจาก ตัม วิเสสน ของ อนุเถเร ฯ อวุตตกมม ใน ทิสวา ฯ ปุพพกาลกิริยา ใน สลยชานิตวา ว ศัพท อวธารณ เข้ากับ ทิสวา สลยชานิตวา ปุพพกาลกิริยา ใน อสกุจชิ อสสุนิ อวุตตกมม ใน สนุทธเรตุม์ ฯ ตุมตถสมปทาน ใน อสกุจชิ ฯ

^๕ อาจารย์บางท่านสัมพันธ์ว่า “น ศัพท ปฏฐิเสธนตถ”

^๖ อาจารย์บางท่านสัมพันธ์ว่า “น ศัพท ปฏฐิเสธนตถ”

^๗ สัมพันธ์ว่า “ปจฉิมทิสาย อาราร ใน อคมัมสุ” ก็ได้

อิตโร วิเสสน ของ อนุเถโร ๗ สยกคตฺตา ใน อาห ๗ อาขยาคบท กตฺตฺวาจก ปิ ศัพฺทํ อเปกฺขตฺถ เข้ากับ อิตโร มหาเถโร อวุตฺตกมฺม ใน สยชานิตฺวา ๗ ปุพฺพกาลกิริยา ใน จินฺตฺตฺวา อสฺสุปฺนฺณเฑหิ วิเสสน ของ เนตฺเตหิ ๗ อิตฺถมฺภูต ใน อนุเถโร “อหํ สยกคตฺตา ใน กเถมิ ๗ อาขยาคบท กตฺตฺวาจก นฺ ศัพฺทํ ปุจฺจนตฺถ โข ศัพฺทํ วจนาลงฺการ, (อุทฺทาหุ ศัพฺทํ ปุจฺจนตฺถ) อหํ สยกคตฺตา ใน กเถมิ มาศัพฺทํ ปฺฏิเสช ใน กเถมิ ๗ อาขยาคบท กตฺตฺวาจก อิติ ศัพฺทํ อการ ใน จินฺตฺตฺวา ๗ ปุพฺพกาลกิริยา ใน จินฺตฺตฺวา “ตํ วิเสสน ของ วจฺนํ (หรือ การณํ) ๗ สยกคตฺตา ใน โหติ ๗ อาขยาคบท กตฺตฺวาจก น ศัพฺทํ ปฺฏิเสชนตฺถ (หรือ ปฺฏิเสช ใน โหติ) สทฺเชยฺยรูปิ วิกตฺติกคตฺตา ใน โหติ อิติ ศัพฺทํ อการ ใน จินฺตฺตฺวา ๗ ปุพฺพกาลกิริยา ใน วนฺทิตฺวา เถโร อวุตฺตกมฺม ใน วนฺทิตฺวา ๗ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อาห “ภนฺเต อาลปน อหํ สยกคตฺตา ใน วิจรี ๗ อาขยาคบท กตฺตฺวาจก เอตฺตํ วิเสสน ของ กาลํ ๗ อจฺจนตฺสโยค ใน วิจรี ตุมฺหากํ สามีสมฺพนฺธ ใน ปตฺตจิวรี ๗ อวุตฺตกมฺม ใน คเหตุวา ๗ ปุพฺพกาลกิริยา ใน วิจรี, อสารูปิ สยกคตฺตา^๔ ใน โหติ ๗ อาขยาคบท กตฺตฺวาจก อปี นฺ สองศัพฺทํ ปุจฺจนตฺถ เม สามีสมฺพนฺธ ใน (กายทวาราทิสฺส) ทวารสฺส กายทวาราทิสฺส วิเสสน ของ ทวารสฺส ๗ ภินฺนาชาร ใน อสารูปิ ตุมฺเหิ อนภิตฺตคตฺตา ใน ทิฏฺฐ-กิลฺลิจิ วิเสสน ของ อสารูปิ ทิฏฺฐปุพฺพวิกตฺติกคตฺตา ใน โหติ อิติ ศัพฺทํ อการ ใน อาห ๗

พระราชวิสุทธิเวที มโนกรโ วัดปากน้ำ
สนามหลวงแผนกบาลี

สัมพันธ์
ตรวจแก้.

^๔ สัมพันธ์ว่า “อสารูปิ วิเสสน ของ กมฺม ๗ สยกคตฺตา ใน.....” ก็ได้